

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
Nedeljska izdaja
celotno po v Jugoslaviji 120 Din, za inozemstvo 140 D

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
Istosp. peti-vrsta
malih oglasov po 150
in 2 D, večji oglas
nad 45 mm višine
po Din 2-50, velik
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
g. Pr. večjem g.
naročniku popust
Izide ob 4 zjutraj
razen pondeljke in
dneva po prezniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, neopisano
nisma se ne sprejemajo. Uredništvo
telefon št. 2050, upravnštvo št. 2328

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Celovški
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.347
za inozemstvo, Sarajevski št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Mehiške zanimivosti

Vedno bolj je očitna tendenca, da hočejo svetovni finančniki polagoma koncentrirati vse svetovno gospodarstvo v eni centrali. Javno priznanje tega stremljenja je predlog o ustanovitvi mednarodne Clearing banke, ki bi bila prava svetovna banka. V finančnem svetu ima Amerika danes prvo besedo, iz česar sledi, da je ona tudi glavna nositeljica gospodarske koncentracijske politike. Zato je Amerika vedno na strani one skupine, one vlade in one dežele, ki ne ovira te politike in zato je brezobzirno proti vsakomur, ki je tej njeni politiki nasproten. To gre tako daleč, da se Amerika ne pomišlja postaviti na stran tudi najfundamentalejša načela, na podlagi katerih je zgradila svojo svobodo. Koncentracija pomeni denar, dolar pa je od nekdanj edini gospodar v Ameriki in zato tudi načela ne veljajo, ako z njimi pride v konflikt dolar.

Amerika se je od nekdanj silno ponašala na svojo nevtralnost. Vedno je naglašala, da je v notranjih sporih ameriških držav le objektivni opazovalec, ki je na teh bojih zainteresiran le toliko, da varuje Monroevo doktrino, da se v te boje ne vmeša Evropa. Komaj pa je zasedel Hoover predsedniško mesto, že je bilo tudi konec ameriške nevtralnosti v Mehiki. Energično je prepovedal Hoover vsako prodajo orožja mehiškimi vstajem, zato pa je tem izdatneje dobavljal mehiški vladi orožje, municijo, letala in celo plinske bombe, da bi bil pogin vstajem tem sigurnejši. Pa ne samo to. Ko so morali vojniki mehiške vladne vojske pobegniti na ameriška tla, niso bili internirani, temveč so jim pustili orožje in jim celo dovolili, da se smejo vnovič boriti proti vstajem ter jim pasti v hrbet.

Ta očitna pristranost Amerike je jasno dokazala, da je ameriška vlada silno zainteresirana v mehiških zadevah in da se ameriški milijonarji dobro zavedajo, da bodo od »proletarskega« in »svobodomiselnega« Callesa dobili vse, kar bi od »konservativnih« in baže celo »klerikalnih« vstajem ne dobili. Vsi pa vemo, kaj je tisto, kar hočejo imeti ameriški velekapitalisti. To je predvsem mehiški petrolej, ki ga Amerika ne more več pogrešati. 40 odstotkov vse svetovne petrolejske produkcije kontrolira danes Amerika, a to le, ker je mehiški petrolej pod njeno kontrolo. Komaj pa je bil končan veliki petrolejski boj, ki se je vršil med ameriško Standard Oil družbo in angleško-holandskim Royal Dutch-Schell koncernom in ki je veljal petrolejske magnate najmanj pol milijarde dolarjev. Od 770 milijonov sodov petroleja v letu 1926 je narasla produkcija v letu 1927 na 900 milijonov, njena vrednost pa je kljubtemu padla od 1447 milijonov dolarjev na 1172. Takšna razlika pa je tudi za ameriške milijarderje prehuda in zato niso hoteli, da bi v Mehiki doživeli le najmanjše razočaranje.

Zmaga vstajem pa bi mogla prinesiti zelo bridko razočaranje. Kajti gotovo je, da so gospodarski vzroki glavni povodi mehiški vstaji. Konservativni in agrarni elementi se upirajo Callesovi napol proletarski diktaturi, ker hočejo, da ima zemlja večjo vrednost. Iz te obrambe domače grude pa nehoti vstaja nacionalizem, ki ne more biti tako prizanesljiv ameriškim kapitalistom, kakor je mednarodna socialistična politika Callesa. Naravno je, da so mehiški revolucionarji skušali pridobiti čim več pristavev in da so se v ta namen izjavili tudi za verski mir, da bi dobili čim več pristavev iz katoliških vrst. Ta apel na katoliška čustva je torej le posledica glavnega vzroka, ki pa je čisto gospodarski.

Vsed ameriške pomoči je dosegel Calles uspeh nad vstaji, toda za ceno, ki je ne more biti vesel noben mehiški patriot. Kajti čim več podpore pride iz Združenih držav, tem večja bo tudi odvisnost mehiške vlade od Washingtona. In prav kmalu bo prišlo do tega, da bo šef mehiške vlade samo še izvrševalec zapovedi, ki jih bo dobil od ameriškega poslanika.

Trenutno bo zato Hooverjev nastop za mehiško vlado ameriškim kapitalistom zelo koristil, vprašanje pa je, če bo ta korist tudi trajna. Ze v Nicaragui so spoznali narodi južne in srednje Amerike, kako nevarno je zanje washingtonski dolarski imperalizem. Takrat je tudi nastalo mogočno gibanje med latinskimi državami Amerike, da osnujejo svojo zvezo, ki bi izpolnila Monroevo doktrino tako, da bi bili varni tudi pred premogočnostjo Washingtona. Hooverjev nastop za Callesa bo to spoznanje še poglobil in polagoma razblinil v nič vse sentimentalnosti o skupnosti narodov Amerike. Mesto tega sentimentalnega mnenja pa se bo uveljavilo praktično spoznanje, da so tudi latinske ameriške države za Washington samo eksploatacijski objekt, če gre za dolar. Samo za to po-

Število oblasti bo znižano

Kompetenca velikih županov bo povečana - Vzpostavitev zgodovinskih enot

Belgrad, 18. marca. (Tel. »Slov.«) Načrt o vrhovni upravi vsebuje veliko znižanje števila velikih županov in oblasti. Dosedaj smo imeli 33 oblasti, ki so opravljale svoje posle nekako dve leti. Dosedanje delo teh oblasti v praksi je dokazalo, da je premajhen teritorialen obseg oblasti vplival tudi na njih notranjo ureditev in da je bil radi tega predvsem splošen uspeh slab. Prav tako se je pokazalo tudi pri velikih županov in njihovih referentih, da je bil njihov delokrog premajhen. Okoli teh dveh točk se je stalno sukalo vprašanje državne uprave, zlasti od 6. januarja 1929. V zvezi s tem so se obravnavali vsi momenti, ki so se tekom let nabrali, pa tudi tisti, ki dajejo smer sedanji vladi v prvi

vrsti, v kolikor pride v poštev predzgodovina in interes druge državne instance, da se vrhovna državna uprava razbremeni na velike župane. Težišče uprave bodo torej prevzeli veliki župani, katerih delokrog se bo znatno razširil tudi glede samouprav in izvrševanja njihovih poslov.

Glede vzpostavitve zgodovinskih enot se v zvezi navaja: Slovenija, Dalmacija, Hrvatska, Slavonija, Vojvodina, Bosna in Hercegovina, Crna gora in pet srbskih oblasti, katerih središče bi bila naravno dosedaj usposobljena mesta, ki so se stalno imenovala v zvezi s temi pokrajinami.

Seja vrhov. zakonodajnega sveta

Zakona o šerijatskih sodiščih in sodnikih sprejeta - Sprejet je tudi zakon o pregledovanju parnih kotlov - Zakon o neposrednih davkih pride na vrsto danes

Belgrad, 18. marca. (Tel. »Slov.«) Ker je večina članov vrhovnega zakonodajnega sveta dopoldne zaposlena, bodisi da so člani državnega sveta, bodisi da so vseučiliški profesorji ali državni uradniki, se bodo seje vrh. zak. sveta vršile popoldne. Današnja seja se je pričela ob 3 popoldne in je trajala do pol 7. O seji je bil izdan ta komunikat:

Današnja seja Vrh. zak. sveta se je pričela ob 3. Najprej se je prečital zapisnik. Na dnevnem redu je bil zakon o šerijatskih sodnikih in šerijatskih sodiščih. Za pravosodnega ministra je poročal o tem načrtu dr. A. J. Z. N. Načrt je bil sprejet z manjšimi in manj važnimi spremembami v celoti. Predlog zakona o neposrednih davkih pride na dnevni red jutrišnje seje, da se ta predlog lahko lažje pregleda.

Nato je prišel na dnevni red zakon o praznikih. O njem je poročal Vasa Petrović. Vrh. zak. svet je sklenil, da se razprava o tem zakonu za par dni preloži, ker je v

zvezi z zakonom o sodnem postopku.

Nato se je obravnaval zakon o pregledovanju parnih kotlov. Za ministrstvo za soc. politiko je poročal ing. Momirović. Zakonodajni svet je zakon sprejel v celoti.

Prihodnja seja bo jutri ob 3 popoldne. Na dnevni red pride zakon o neposrednih davkih. Glede zakona o pregledovanju parnih kotlov je ministrstvo za soc. politiko podalo daljšo obrazložitev, v kateri pravi, da bo ministrstvo samo izterjevalo takse, ki se bodo znižale za 40 do 50 odstotkov. Da bi se omogočilo redno pregledovanje parnih kotlov v državi, je potrebno, da ima ministrstvo dovolj sredstev za potovanja inspektorjev. Dosedaj so se radi nezadostnega nadzorstva pojavljale eksplozije parnih kotlov, kar je žalibog zahtevalo več smrtnih slučajev. V obrazloženju nato minister razlaga, zakaj je bilo potrebno določiti takse in zakaj so se znižale, in zakaj so se inspektorjem določile dnevnice v višini stavljenega predloga.

Solunska pogodba

Atene, 18. marca. (Tel. »Slov.«) Grški tiskovni urad je izdal dolg komunikat o podpisani solunski pogodbi, ki odgovarjajo v bistvu načelom, katere je proglasila grška vlada neposredno po strmoglavljenju Pangalosove diktature. Ravno tako se ta rešitev popolnoma strinja z duhom temeljnih obljub, ki jih je dala Grčija 1. 1913. Na železniški progi Solun-Gjevgelija je popolnoma ohranjena grška suverenost. Naglašajo se dobra volja Grčije, da bo vpoštevala na tej progi trgovske interese Jugoslavije. Meje jugoslovanske svobodne cone v Solunu, ki jih je Pangalos zelo razširil, ostanejo v podpisani pogodbi take, kakor so bile svoječasno določene. Jugoslovanske la-

dije morajo pri vstopu v solunsko pristanišče izvršiti iste formalnosti, kakor druge ladje. Tudi zdravstvena kontrola ostane v rokah grških oblasti, sanitarne formalnosti pa so precej poenostavljene. Velike ugodnosti pa so dovoljene v jugoslovanski svobodni coni za tranzitni promet s tretjimi državami. Kar se tiče železniške proge, tvori odcepek proge v jugoslovansko svobodno cono del skupnega železniškega omrežja Gjevgelija-Solun. Jugoslovanska vlada je odstopila grški vladi za 20,000 000 francoskih frankov pravice, ki jih je orientalska železniška družba odstopila Jugoslaviji 1. 1923. Proti tej vsoti bo Jugoslavija prepustila Grčiji svoje zahteve iz tega naslova.

Da bo grafična obrt na višku

Belgrad, 18. marca. (Tel. »Slov.«) V Belgradu se mude zastopniki tiskarnarjev in grafičnega delavstva iz vse države. Bili so dosedaj pri prometnem ministru dr. Korošcu, pri Mažuraniću, dr. Drinkoviću, Maksimoviću in Šverljugi. Najavili so se tudi pri predsedniku vlade Petru Živkoviću.

Ministrstvu so predložili zastopniki tiskarnarjev in grafičnega delavstva spomenico, v kateri pravijo, naj se koncesije razširijo na vsi državo in naj se ne izvame Crna gora in Srbija, kjer je bila tiskarska stroka prosta obrt. Opozarjajo, da se državna in tiskarska podjetja omejijo, da naj bo njihova bilanca in njihovo delo v tiskarskih pogledih pod javno kontrolo. Državna tiskarska podjetja so povsod pasivna, kljub temu, da ne plačujejo davkov in da so si nabavila svoje stroje na račun reparacij. Njihove bilance so vedno pasivne. Zastopniki so opozarjali tudi na proizvode državnih tiskarn, ki ne morejo konkurirati z zasebnimi. Zahtevajo, naj se ne dopusti, da bi se vajenci nastavljali v državnih tiskarnah. Predlagajo, da se grafika v kaznilnicah opusti, da se naj tiskarske potrebe pri posameznih oblasteh prepustijo tamkajšnjim tiskar-

nam. Solske knjige naj se ne monopolizirajo. Deputacija je opozorila ministrstva na tehnične nedostatke pri opremi knjig. Predpisi zakona glede opreme se razen v Sloveniji dosedaj praktično nikjer drugod ne izvajajo.

Večina ministrstev se je strinjalo s predlogi zastopnikov tiskarnarjev in grafičnega delavstva. Obljubili so, da jih bodo po možnosti podpirali ter uresničili njihove predloge. V deputaciji so zastopniki tiskarnarjev in grafičnega delavstva iz Slovenije, Hrvatske in Srbije, torej vseh srbskih, hrvatskih in slovenskih tiskarnarjev.

V državni upravi ostanejo pošte:

Belgrad, 18. marca. (Tel. »Slov.«) Poštni minister je odredil, da se razveljavi odredba od 7. februarja, ki se nanaša na razdržavljenje poštinih in brzojavnih uradov v Sloveniji. V državni upravi se obdržijo: Beltinci, Brezno, Cerknica, Crna, Guštanj, Jesenice-Fuzine, Kostanjevica o. K., Kranjska gora, Medvode, Mengeš, Mežica, Rajhenburg, Ruše, Zuzemberk, Lukovica, Nova vas, Št. Jurij o. Š., G. Sv. Kungota, Sv. Peter, Dobropolje. V pogodbene pošte se pretvorijo Cerklje o. K., Dobrovnik, G. Lendava, Hoče, Kozje, Križe, Loka p. Zid. m.

Iz časov borbe za svobodo

Dr. Beloučič o pogajanjih s Seidlerjem

Zagreb, 18. marca. (Tel. »Slov.«) »Slobojni glas« prinaša daljši članek, ki ga je napisal dr. Zvonko Beloučič. V njem se bavi z prizadevanji avstrijskega ministrskega predsednika Seidlerja 1. 1918 za izvedbo trializma. V članku pravi, kako je prišel po dr. Korošcu k Seidlerju in mu razložil svoj načrt, ki je šel za tem, da bi se vsi Hrvati, Slovenci in Srbi na ozemlju bivše Avstro-Ogrske zedinili v eno državo, ki bi bila z Avstrijo v osebni zvezi. Dr. Seidler je po razgovoru s cesarjem Karlom v Badenu pristal na to, da se zedinijo v to državo vsi kraji, ki so zastopani v avstrijskem parlamentu in en del Bosne in Hercegovine. Ničesar pa ni hotel slišati glede krajev, ki so spadali pod Ogrsko, ker bi to pomenilo za Madjare casus belli. O tem sestanku piše Beloučič med drugim: »Trije smo sedeli pozno zvečer: dr. Seidler, dr. Korošec in jaz. Obrazložil sem ves načrt. Dr. Korošec je z veliko pozornostjo poslušal moja izvajanja. Ko je Seidler dejal, da je nemogoče vse to združiti radi Ogrske, je nato dr. Korošec izjavil: »Ali vse, ali nič! Drobtinice nočemo. Vse bomo dobili, vse in še več!«

Vprašanje odpiranja in zapiranja trgovin

Belgrad, 18. marca. (Tel. »Slov.«) Delavska zbornica za Vojvodino v Novem Sadu je poslala ministrstvu za soc. politiko spomenico, v kateri razlaga svoje stališče k delovnemu času. Pravtako je poslala belgrajska trgovska zbornica ministrstvu za soc. politiko spomenico k uredbi o odpiranju in zapiranju trgovin. Belgrajska trgovska zbornica zahteva, da se odredbe, ki veljajo za Srbijo, Crno goro, Bosno in Hercegovino, razširijo na vse države. To je potrebno radi malih mest. Glede omejitev delovnega časa pa predlagajo to-le:

Poleti naj velja delovni čas v malih mestih in vaseh od 4. do 20. ure. Poletni v mestih od 5. do 20. ure. V trgovinah s kolonijalnimi delikatesami od 5. do 20. in pol. Pozimi naj se za vasi vpelje delovni čas od 6. do 20. Pozimi za mesta od 6. do 20. Za trgovine s kolonijalnimi delikatesami od 6. do 20. in pol ure. Izvrševanje teh odredb naj se prepusti okrajnim glavarjem.

Belgrajski trgovci opozarjajo, da je njihovo stališče, da se glede časa odpiranja in zapiranja trgovin zaslišijo izključno delodajalci in da ne bi bilo treba razen delodajalcev zaslišati nikogar. Potrebno je, da se ta odredba izvede v sporazumu z ministrstvom za trgovino.

Učiteljska imenovanja

Belgrad, 18. marca. (Tel. »Slov.«) Z ukazom so imenovani za učitelje, oziroma šol. upravitelje: Franc Mercina v Grahovem, Albert Ivančič, v Mekinjah, Avgust Trepež-Res v Smarju pri Jelšah, Katarina Sušelj v Centibi, Josip Pahor na I. l. š. v Ljubljani, Leopold Paljk na II. d. l. š. v Ljubljani, Gabrijela Berbuč v Zagorju, Josipina Mozetič v Starem trgu.

Belgrajske vesti

Belgrad, 18. marca.

Zagrebski nadškof dr. Bauer in krizovški škof Njarady sta prispela v Belgrad. Zglasila sta se pri ministru za vere, pri prometnem ministru, pri predsedniku vlade, pri prosvetnem ministru in pri zastopniku patriarha, in sicer v zvezi z zakoni, ki se izdelujejo in ki so moralno verske vsebine.

V OUZD je vse v redu. Pravosodna komisija v ministrstvu za soc. pol. je pregledala poslovanje belgrajskega OUZD. Komisija je našla vse v redu. Zato bo ostala stara uprava.

Delovni čas v državnih uradih. Predsednik vlade Peter Živković je v sporazumu z vsemi ministri izdal naredbo o ureditvi delovnega časa v državnih uradih. Od 1. maja dalje bodo državni uradniki delali od pol 8 do pol 2 dveh, v popoldanskih urah bodo prosti. Ta delovni čas traja do 1. oktobra.

Lateranska pogodba

od katere smo bili objavili samo konkordat, ki ureja razmerje med cerkvijo in državo v Italiji, vsebuje še druge važne akte in sicer se odreja v

uvodu, da sta Sveta Stolica in Italija sklenili, da smatrata rimsko vprašanje na definitivni in brezpreklicni način za urejeno; da se je spoznalo za neobhodno, da je treba v svrhu zagotovitve absolutne in vidne neodvisnosti, Sveti Stolica garantirati nesporno suvereniteto tudi v mednarodnem oziru; da se je zato ustanovila Città del Vaticano, v kateri ima Sveta Stolica kot polna lastnica izključno in absolutno suvereno oblast in jurisdikcijo. Zato sta papež Pij XI. in kralj Viktor Emanuel III. sklenila v duhu predloženega sledeči traktat (v kratkem izvlečku):

Cl. 1—3. Katoliška, apostolska in rimska vera je edina vera države. Italija priznava suvereniteto Svete Stolice na mednarodnem polju kot lastnost, ki je svojska njeni naravi, tradiciji in njenemu svetovnemu poslanstvu. Italija prizna Sveti Stolica popolno suvereniteto nad ozemljem Vatikanskega mesta v posebi označenih mejah, vendar bo trg Sv. Petra odprt občinstvu in pod italijansko policijsko oblastjo, ne da bi s tem prenehal biti del in last Vatikanskega mesta.

Cl. 4—10. V Vatikanskem mestu ni nobenih oblasti razun papeških. Sveta Stolica bo mesto zatvorila izvzemši trg Sv. Petra. Italijanska vlada bo na svoje breme opustila teritorij Vatikanskega mesta vseh vinkulacij in okupacij. Italijanska vlada bo na svoje stroške oskrbelo mesto z vodo in zgradila v njem železniško postajo. Istotako bo oskrbela telefonsko, radiotelegrafično, radiotelefončno in pošto zvezo mesta z vsem svetom in v teku enega leta. Italijanska vlada bo podržala okoli vatikanskega mesta one objekte, ki so na poti in ne bo dovolila zidati novih. Polet aeroplanov čez vatikansko mesto je zabranjen. Oseba sv. Očeta je sveta in nedotakljiva, atentati proti njemu ali snovanje istih se prav tako kaznuje, kakor če bi bili naperjeni proti kralju. Istotako se kaznujejo vse žaljive, govori in spisi proti papežu na italijanskem ozemlju, kakor če bi bili naperjeni proti kralju. Vse osebe, ki imajo v vatikanskem sedežu stalno bivališče, so podrejene suvereniteti sv. Stolice.

Cl. 11—14. Italija priznava Sveti Stolica pravico aktivnega in pasivnega poslušnega zastopstva po vseh normah mednarodnega prava. Tudi v slučaju vojske smejo s Sveto Stolicco prosto obklevati vse države, tudi ona, ki se vojskujejo v Italijo, in imajo vsi škofje prosti dohod od papeža, četudi bi bili iz Italije sovražnih držav. Poslaniki, akreditirani pri papežu, uživajo vse svobodne in pravice, ki jim gredo po mednarodnem pravu. Italija ima pri Sveti Stolicy poslanika, Sveto Stolicco pa zastopa pri Kvirinalu nuncij, ki bo doyen diplomatskega zbora. Italija priznava Sveti Stolica polno poses: patriarhalnih bazilik sv. Ivana Lateranskega, svete Marije Maggiore in sv. Pavla. Italija priznava papežu polno last palače Castel Gandolfo z vilo Barberini in vsemi posestvi.

Cl. 15—21 določajo imunitete, katere bodo uživale gotove palače, uradi, centralni sedeži in višje cerkvene ustanove ter razne osebnosti od ekspropriacije in davščin, ki se priznavajo drugim važnim institucijam in zavodom cerkve. Umetnostni in naučni zakladi v vatikanskem mestu so slejkoprej dostopni. Kar se uvaža v vatikanskem mestu, je prosto carine. Vsi kardinali uživajo v Italiji časti, ki pritičejo princem krvi. Italija bo skrbelo, da se konklavi in koncili ne motijo in neovirano ter svobodno vrše.

Cl. 22—23. Italija bo kaznovala delikte, ki so bili izvršeni v vatikanskem mestu, ako bo Sveta Stolica to zahtevala, na svojem teritoriju. Če se pa tak zločinca nahaja na italijanskem teritoriju, se kazni izvrši eno ipso od strani italijanskih oblasti. Sveta Stolica bo izročila Italiji osebe, ki so zbežale v vatikansko mesto, ako so krive po postavah obeh držav.

Cl. 24, 25. Sveta Stolica izjavlja, da se ne bo vmešavala v svetne spore med državami in tozadevne mednarodne kongrese razun če sporeče stranke nanjo apelirajo, da posreduje v smislu mira. Zato se bo vatikansko mesto vedno in v vsakem slučaju smatrako kot nevtralno in nedotakljivo ozemlje.

Cl. 26. Sveta Stolica prizna italijansko kraljevstvo pod dinastijo Savojo z Rimom, glavnim mestom italijanske države.

Podpisana:

Peter kardinal Gasparri. Benito Mussolini.

De Valera pride na krmilo

Pariz, 18. marca. (Tel. »Slov.«) »Journal« poroča iz Dublina, da pričakujejo na Irskem pri prihodnjih volitvah vlado De Valera, voditelja opozicije, ki deluje na to, da se Irski popolnoma loči od Velike Britanije. Tajna organizacija, ki se imenuje »Fantom«, je zapisala v črno listo vse anglofile in z grozljivimi pismi prisilila mnoge angleške državljane, da so se vrnili v Anglijo. Cela vrsta umorov, ki so bili izvršeni v zadnjem času, se pripisuje tej organizaciji. V zadnjem tednu je bilo aretiranih 150 ljudi.

Mednarodna klirinška banka

Pariz, 18. marca. (Tel. »Slov.«) Današnja plenarna seja odbora strokovnjakov je trajala samo kratek čas. Načrt klirinške banke zadeva še vedno ob nekatere tehnične težkoče, posebno kar se tiče ugovorov delegacij, ki protestirajo proti prevelikim pravicam banke. Smatrati je, da bo ta banka stopila v življenje vsekakor z mnogo skromnejšim delokrogom kakor se je prvotno nameravalo. Omejena bo

samo na prevzem, upravo in oddajanje nemških anuitet, na financiranje nemških stvarnih dobav, na transakcije za transfer in na del mobilizacije nemškega dolga. Prepustiti pa bo morala osrednjim emisijskim bankam in privatnim bankam izvrševanje čisto bančnih in kreditnih nalog, ki dajejo možnost za zbiranje velikih kapitalij.

Zavezniške reparacijske zahteve

Celotno vsoto od 17,9 milijard bo treba znižati za 2 do 3 milijarde

Pariz, 18. marca. (Tel. »Slov.«) »Echo de Paris« javlja, da se je angleški finančni minister Churchill v Parizu razgovarjal z angleškimi strokovnjaki o stanju delovanja pariške konference. List računa, da znašajo za enkrat reparacijske zahteve Francije 8 mili-

jard mark, Angleške 3,8 milijarde, Belgije 1,4, Jugoslavije 1,7, Italije, Japonske in Rumunije pa po 1 milijardo. Skupaj 17,9 milijard mark. Vse te zahteve se morajo zmanjšati za 2 do 3 milijarde, da bo mogoče priti do sporazuma.

Poslanstvo katoliškega pisatelja

Odločen nastop kardinala Piffla proti sramotanju verskih in moralnih vrednot

Dunaj, 18. marca. (Tel. »Slov.«) Včeraj je bilo slavnostno zborovanje Zveze katoliških pisateljev in pisateljic, na katerem je govoril kardinal nadškof dr. Piffl, ki je energično nastopil proti nameri Reinhardovega gledališča, vpriporiti Hasencleverjev pamflet »Zakoni se sklepajo v nebesih«. Prosvetni aktivizem katoliškega pisateljevanja je tem potrebnejši, ko dekadentna skupina literatov ne opušta ničesar, da ne bi v literaturi in umetnosti omajala verskih temeljev. Hasencleverjev igrokaz stavlja Boga in svetnike v smešno situacijo in poskuša pri gledalcih izbrisati zadnje iskrice verskega čustva. Če se bo igra vpriporila kljub vsem protestom, bo katoliški narod kot en mož vsem merodajnim faktorjem kategorično zaklical: Do tu in ne dalje. Kot škof se v imenu stotisočev dunajskih katoličanov zavaruje proti temu ciničnemu izzivanju vernega ljud-

stva, s katerim se sramoti gledališki oder kot moralnična ustanova in smešijo najsvetejši in najvišjeidejni ideali katoliške vere. V misijonskih igrah na stolnem trgu v Salzburgu se predstavljajo božje podobe z nebeskim nim-bom, tu pa se hočejo nezakaznovo iste osebe smešiti in vlačiti v blato kot sramotilne figure. Dalje je izjavil kardinal, da pozdravlja, da je aktivistična propaganda katoliških pisateljev odstranila staro krilatico: Catolica non leguntur. Po srečnem premaganju materijalizma v znanosti se je pojavilo ravno med izobraženimi krogi mnogo iskalcev Boga, ki dvigajo svoje oči zopet k zvezdam večnosti. Pozdravlja tudi da je katoliško krščanstvo začelo obravnavati kočljivi problem o zavarovanju pred otroki in umoru otrok, ki gloda na življenjskem živcu naroda. Tudi zvezni predsednik Miklas je poslal zborovanju pozdravno pismo.

Strahovita letalska nesreča

13 potnikov in 2 pilota zmečkanih in ubitih

Newyork, 18. marca. (Tel. »Slov.«) V nedeljo večer se je na letališču Newark v državi New Jersey pripetila dosedaj največja letalska nesreča v Ameriki. Veliko letalo s tremi motorji se je dvignilo s 13 potniki, da poleti okrog letališča. V višini 70 metrov pa so

motorji odpovedali in veter je potisnil letalo na tla. Pilota sta poskušala pristati, toda ko je letalo udarilo na tla, se je kabina s potniki zmečkala in vsi potniki so bili mrtvi. Oba pilota sta težko ranjena, eden od njiju smrtno nevarno.

Kaznovani francoski oficirji

Posledice trierske alere

Pariz, 18. marca. (Tel. »Slov.«) Vojni minister Painleve je s pristankom ministrskega sveta kaznoval tri častnike porenske armade. Mestni poveljnik v Trieru general Partouneaux je bil stavljen na dispozicijo, ker je v kritičnem času zapovedal ples z maskami, poveljnik armadnega kora v Mainz general Goubeau je dobil ukor, ker je pri-

redil parado, poveljnik lovskega bataljona v Dürenu polkovnik Marminia pa je bil kazensko prestavljen, ker je v najhujši zimi odredil vojaški pohod. Razen tega se je sklenilo, da se zviša število vojaških zdravnikov, katerih je že več kot deset let bilo manj, kakor predpisano.

Spanske odškodninske tožbe zaradi napačnih vesti

Madrid, 18. marca. (Tel. »Slov.«) Primo de Rivera je izjavil, da se imajo v državah, kjer so se širile napačne vesti, vložiti odškodninske tožbe. V Franciji se je poročalo, da je bilo na madridskih cestah ubitih 10 študentov, v Angliji, da je kraljeva telesna straža za republiko, razen tega so se objavljale ponarejene fotografije, tako da so mnogi inozemci odpovedali svoja nameravana potovanja po Španiji. Ker študentke in ostale šolarice niso mirile študentov, temveč jih še hujskale, misli Primo de Rivera na to, da bi se sprejem žensk v državno in upravno službo omejil.

Ibero-ameriška razstava v Sevilli se po programu otvori dne 9. maja, razstava v Barceloni pa dne 19. maja.

Obsedno stanje v Španiji?

Pariz, 18. marca. (Tel. »Slov.«) Pariški listi poročajo iz Španije, da namerava vlada proglasiti obsedno stanje, ker je radi študentske stavke postal položaj nevaren tudi v provinci, kjer je prišlo celo do spopadov s častniki, ki so proti vladi.

Proslava godu Pilsudskega

Varšava, 18. marca. (Tel. »Slov.«) Varšava stoji v znaku jutrišnjega praznovanja godu maršala Pilsudskega. Organizacije poljskih zvez bojevnikov iz časa ruskega napada, legijonarjev, streških čez itd. so na svojih zborovanjih sklenile, da odpošljejo svojemu staremu voditelju izjave zvestobe. Zveze bojevnikov so sklenile, da bodo zbirale vsoto, ki jo je parlament odredel Pilsudskemu za dispozicijski fond. Jutri bodo v vseh delih glavnega mesta in po deželi velike slavnosti ter je tudi sejum, katerega večina je v opoziciji, sklenil, da jutri ne bo seje. Državni predsednik je podelil Pilsudskemu veliki zlati zasluzni križec.

Trocki dobi nemški vizum

Berlin, 18. marca. (Tel. »Slov.«) Odločitev o prošnji Trockega za bivanje v Nemčiji je pričakovati še tekom tega tedna. V kabinetu je sedaj večina za dovolitev skoraj gotovo. Tudi v pruskem kabinetu je pričakovati, da bo dovolil bivanje Trockega.

Vesti iz Hrvaške

Sestanek jugoslovanske katoliške dijaške lige se je vršil včeraj in danes v Zagrebu. Udeležili so se ga zastopniki kakih 40 dijaških organizacij. Na dnevnem redu je bilo sprejetje novega poslovnika, ki naj poživi delo v organizacijah, v soglasju s organizatornimi formami katoliške akcije.

Promet med Zagrebom in Splitom se je danes otvoril po dvomesečnem prekinjenju. Iz Dalmacije sta odpeljala dva potniška in več tovornih vlakov. — Zagrebski železniški ravnatelj je odpotoval v Split, da uredi razna vprašanja, ki so v zvezi z obnovitvijo prometa.

Primorske vesti

Brunnerjev koncern. Iz zanesljivega vira se doznava, da znašajo dolgov Brunnerjevega koncerna okoli 4 milijone funtov sterlingov (370 milijonov lir). Poleg italijanskih bank je prizadetih 23 angleških zavodov z zneski, ki gredo od 10.000 do 500.000 funtov. Italijanska vlada bo prispevala za sanacijo podjetja 60 milijonov lir.

Za dvig tujskega prometa. Italijanska vlada je odredila, da dobijo brezplačni vizum tujci, namenjeni v Opatijo in Lovran. Od 1. maja dalje se bo dovolil tujcem, ki pridejo v Italijo preko Reke, Postojne, Podbrda, Trbiža in Brennerja ter so namenjeni v eno izmed kopalnišč med Reko in Ancono, 50% popust na železnici; od 16. junija dalje bodo uživali iste olajšave tujci, ki se podajo na letovišča na Južnem Tirolskem in v zgornji Italiji.

Posojilo na vino bodo dajale posojilnice v Pazinu, Linadru in Bernu. Kmet bo prejel 75 lir posojila na vsaki hektoliter neprodanega vina, ki leži še v kleti, in sicer za dobo šestih mesecev.

Nesreča ali kaj? Tolminski zdravnik je našel na cesti proti Podmelcu težko ranjenega Luko Kendo, bivšega orožnika. Kenda je bil še pri življenju. Zdravnik mu je ugotovil težko rano na čelu. Kenda je bil prepeljan v goriško bolnišnico, kjer je v sredo zjutraj izdihnil. Ni še jasno, ali gre za nesrečo ali zločin.

Izpred sodišča. Goriško sodišče je obsodilo v kontumaciji Alojzija Jakina, starega 18 let, doma iz Kojškega, na šest mesecev ječe in 180 lir globe, ker je zapustil Italijo brez potnega lista. — Iz stega vzroka je uveljavljeno zvezsko postopanje proti Avgustu Krpanu iz Standreža.

Komorni koncert Ševčikovega kvarteta

Snoči 18. t. m. je bil v Filharmoniji koncert Ševčikovega kvarteta (gg. Lhotsky, Procházka, Moravec, Pour), ki nas skoro redoma vsako leto obiskuje in nam da vedno enega najlepših koncertov sezone.

Na sporedu so bili kvarteti Dvořak op. 34. Ravel (f. dur) in Schubert. Dvořakov zgodnji opus kaže zdravo harmoniko in pristno češko ritmiko (Alla Polka, Fincle) v romantični formi; nežen, eteričen je Odagio, markantno ritmičen Paicle z dvogovorom violine in viole. Ravel se kaže v tem kvartetu za naslednika Debussyjevega; znatna je njegova kolaristika; fantastično pestra je menjava občutij — žal, sodobnost tega stila ne more več tako napeto uživati kakor je bilo to mogoče pred 15 ali 20 leti. Schubertov kvartet je veliko delo, za svoj čas drzna novotarija, ki še danes imponira po svoj elementarni eruptivnosti (zlasti Scherzo, Presto). Parkrat je vsaj posijala senca velike Sedme Beethovne, toda brez škode za Schubertovo osebno noto.

Ševčikov kvartet je kos vsem tehničnim naporom — odlično je pokazal za Schubertov končni Presto — v interpretaciji mu velja ujemerna agogika, zmerno kontrastna dinamika. Zdi se, da tem umetnikom ni na podarku detajla, nego celotne arhitektonike. Primist je korekten nosilec najjačjega bremena, cellist in sekundist sta inteligentno podrejena, violist ima toplino, vsi skupaj pa ogromno muzikantsko znanje, vajo in disciplino.

Koncert je bil žal, samo srednje obiskan. V.

Občni zbor gremija trgovcev

Gremij trgovcev v Ljubljani je imel snoči v sejni dvorani Zbornice TOI lepo uspel in dve uri trajajoči občni zbor. Zborovanje je vodil g. Gregorc, ki je podal lepo predsedniško poročilo. G. Šmuc je podal izčrpno in zelo pregledno tajniško poročilo, iz katerega izvleček prinašamo v gospodarskem delu. Govorili so še predsednik zbornice TOI g. Jelačič ml., tajnik g. Mohorič, podpredsednik Zveze trgovskih gremijev Kavčič, g. Železnikar in drugi. Med najvažnejšimi sklepi občnega zbora naj navedemo le dva: 1. da se votira v proračun 300.000 Din za zgraditev gremijalne trgovske šole in Trgovskega doma tik bodoče palače Trgovske akademije in 2. da se osnuje belniška blagajna za samostojne trgovce. Ta blagajna bi bila osnovana zaenkrat na prostovoljni podlagi ter bi po potrebi obsegala tudi podeželske gremije, pozneje pa bi postala splošna in obvezna. Izčrpnije poročilo priobčimo prihodnjč.

Zamenjani sliki

Na današnji 8. strani sta zamenjani po neljubi pomoti dve sliki. Slika v prvi koloni koloni bi morala biti v drugi in predstavlja vojvodo Yorškkega. Slika v drugi (brez pokrivala) koloni pa predstavlja veleposlanika Dawesa. Naj nam cenjeni bravelci to neljubo pomoto oprostite.

Dunajska vremenska napoved: Jasno, zjutraj mraz, podnevi nad ničlo.

Darujte v radijski fond za slepce!